

Betänkandet (SOU 2020:74) ”En europeisk åklagarmyndighet i Sverige”

TU – Medier i Sverige (Tidningsutgivarna) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande om en eventuell svensk anslutning till den europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) och får anföra följande.

TU begränsar sitt yttrande till frågor om handlingsoffentlighet, meddelarfrihet, källskydd samt anslutningsfrågan.

Sammanfattning

- TU konstaterar att handlingsoffentligheten inte kommer att gälla för EPPO i Sverige och att detta inte kan accepteras.
- TU konstaterar att meddelarfriheten kommer att gälla för dem som biträder EPPO, men däremot inte efterforskningsförbudet.
- TU efterlyser förtydliganden i fråga om begränsningar i rätten till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation vad gäller yrkesgrupper som har tystnadsplikt.
- TU avstyrker en svensk anslutning till EPPO.

Bakgrund

I betänkandet utreds förutsättningarna för en svensk anslutning till rådets förordning (EU) om genomförandet av ett fördjupat samarbete om inrättande av den Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) och lämnas förslag på de kompletterande bestämmelser som, i så fall behövs.

EPPO:s centrala nivå ska finnas i Luxemburg och på decentraliserad nivå utgöras av europeiska delegerade åklagare med placering i medlemsstaterna, som agerar på EPPO:s vägnar.

Medlemsstater som deltar i EPPO-samarbetet avsäger sig beslutanderätten i fråga om utredning och lagföring av brott som ligger inom EPPO:s behörighet som brott mot EU:s finansiella intressen, till exempel bedrägeri, penningtvätt, korruption och mutbrott.

TU:s synpunkter

a) Ingen handlingsoffentlighet hos Eppo i Sverige

Som framgår av betänkandet (s 367 ff) kommer tryckfrihetsförordningens (TF:s) regler om handlingsoffentlighet och Offentlighets- och sekretesslagens (OSL:s) regler inte att gälla för EPPO i Sverige – trots att det är en verksamhet som utövas här.

Mera konkret innebär det att uppgifter som hade omfattats av handlingsoffentligheten i ett mål under ledning av en svensk åklagare inte kommer att omfattas av handlingsoffentligheten i samma mål om det leds av en EPPO-åklagare i Sverige.

Enligt TU:s mening innebär detta en dränering av handlingsoffentligheten som inte kan accepteras.

b) Meddelarfrihet och efterforskningsförbud

TU delar utredningens bedömning att meddelarfrihet ska gälla även för dem som bistår EPPO om de uppträder som meddelare i förhållande till medier. Det är en viktig utgångspunkt i TF och YGL att inte kvalificera vem som omfattas av meddelarfriheten – den gäller för ”var och en” (1 kap. 7 § TF).

TU noterar samtidigt att det efterforskningsförbud som gäller för myndigheter och allmänna organ inte kommer att omfatta EPPO.

c) Avlyssning av elektronisk kommunikation

TU konstaterar att EPPO (artikel 30.1 e) ska ha möjlighet att använda hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Denna möjlighet ska enligt artikel 30.2 kunna begränsas. TU anser detta oklart, men utgår

från att det i så fall innebär en begränsning på samma sätt som enligt rättegångsbalken (RB) för de yrkesgrupper som har tystnadsplikt, däribland verksamma vid medieföretag.

Enligt TU:s mening bör, om en anslutning till EPPO skulle bli aktuell, detta komma till tydligt uttryck.

d) Svensk anslutning till EPPO?

Det har inte ingått i utredningens uppdrag att ta ställning till om Sverige bör ansluta sig till EPPO, utan enbart att analysera förutsättningarna och behovet av författningsändringar ifall ett svenskt deltagande skulle bli aktuellt.

Detta har inte hindrat utredningen från att (s 478 ff) ändå förorda att Sverige till rådet och kommissionen ska anmäla sin avsikt att delta i det fördjupade samarbetet om EPPO.

TU finner detta – i sig – anmärkningsvärt. Som framgår av det ovan anförda innebär en anslutning till EPPO risker för att försvaga och urholka grundläggande medborgerliga rättigheter och intressen.

Mot den bakgrunden avstyrker TU en svensk anslutning till EPPO.

Stockholm 2021-03-16

TU – Medier i Sverige

Thomas Mattson
Tf VD

Per Hultengård
Jurist